

pridevkom »socialno«. V ospredje se naglo pomika zahteva po soglasju med našo notranjo in zunanjo relacijo.

Ni to nikako naključje, nikak izjemen pojav, marveč je logična posledica obstoječega gospodarsko-socialnega reda. Nismo le slučajno zašli v te prilike, ki terjajo od vseh plasti delovnega ljudstva skrajno velike žrtve in odpovedi — to stanje »na konici noža« je neizogiben pojav v socialnem redu, ki že s svojim bistvom zanika soglasje med dolžnostmi in pravicami. Iz tega socialnega reda so vznikala in se v zadnjih letih namomila že tako velika protislovja, da doživljamo samo zmedo, in to na vseh poljih našega izživljanja.

Največje protislovje pa se očituje v dejstvu, da nas je obstoječi individualistično-kapitalistični gospodarski red nele materialno zdobil in socialno razdvojil, marveč tudi doela prepajal s svojim lastnim duhom, s svojo idejo. Ker so ideali podrejenih mu delovnih množic istovetni z onimi njegovih materialno in s tem tudi politično-mogočnih nosilcev, so te množice njegov nezavestni in nehotni zaščitniki.

Kako naj spravimo v sklad upravičene zahteve teh množic po pravičnejši ureditvi socialnih prilik s to duševnostjo, če pa niso in ne morejo biti interesi mogočnih kapitalistov, ki vendar odločajo v gospodarskem življenju, nikdar v skladu z onimi delovnega ljudstva?

Stojimo torej pred velikim opominom, da se moramo mi kot vzgojitelji najširših ljudskih plasti sprijazniti z mislijo o novi vzgoji, ki naj vsaja v mladino prvine časa in tudi kraju primerne duševnosti: vero vase in v skupnost, voljo in vztrajnost, medsebojno

pomoč, optimizem in prepričanje, da ni obstoječi red nekaj vekovečnega in nespremenljivega; da ni človek tukaj le za to, da se medsebojno kolje za to, kar mu po vseh zakonih priče, marveč, da dolgujemo priznanje za vse, kar imamo, le zakonu vzajemnosti.

Moramo k vzgoji novih ciljev in potov.

Najuspešnejša pot je delovna šola, ki oslani vse svoje udejstvovanje na osišče združne misli. Ta vsebuje vse pogoje za življenjsko šolo. Taka — seveda vsestransko praktično zasnovana vzgoja — je danes naravnost nujnost, zlasti za naše podeželje, kjer je zanjo stotero prilik, bilo od produktivne ali potrošne strani.

V ta namen priporočam pravkar izšlo delo »Školske zadruge« učitelja Svetislava Prvanovića. Knjiga obravnava najprej duh in pomen zadružništva vobče, o pedagoški vrednosti šolskega zadružništva in o njegovem pomenu z družnega ter ekonomsko-socialnega vidika. Avtor nas seznanja s stanjem šol-zadrug v inozemstvu, zlasti na Francoskem, kjer so te najbolj razvite.

Iz skromnih in pomanjkljivih podatkov iz naše države je razvidno, da smo tudi v tem pogledu šele novinci in eksperimentalci. Delo priporočam vsem šolam in tovarišem, da se po eni strani prepričajo o vrednosti, pomenu in potrebi teh vzgojnih celic tudi na naši zemlji, po drugi pa, da vidijo, kako delujejo v tem pogledu drugod.

Knjiga — 80 strani navadnega formata — stane 10 din in se naroča pri založbi Izdavačko-prosvetni zadrugi S. O. J., Beograd, Frankopanova 15.

Janko Furlan

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV POLOŽAJ

Kako mi je bilo ...

Kolikor učiteljskih pripravnikov, toliko različnih življenjskih poti, toliko različnih življenjskih usod, toliko različnih tegob in nevesočnosti — v enem smo si pa vendar vsi pripravniki podobni skoraj do podrobnosti: vse nas tarejo materialne skrbi do skrajnosti, vsem nam je življenje posebno težko, vtisnjeno, brez najmanjše možnosti razgibanja duha in telesa.

Po maturi sem pol leta prebolevala udarce, ki mi jih je ta končni izpit zadal, nato pa sem se radi ne baš rožnatih domačih razmer ogledala za službo. Poskušala sem najprej kot domača vzgojiteljica, pa nisem vzdržala niti 14 dni, baš dovolj, da sem spoznala grenki kruh, ki ga mnoge jedo vse življenje. Nato so mi dobri prijatelji priskrbeli službo v tovarni. Tudi ta kruh ni bil manj grenak od vzgojiteljskega, povrh pa je bila še težavna in odgovorna služba za majhno plačo. Morala sem pa molčati in biti vesela, da sem jo sploh dobila! Vzdržala sem radi gmotne nesamostojnosti, ki mi jo je služba omogočala in radi brezdelja, ki mi je sicer grozilo. Končno sem že skoraj pozabila, da čakam prav za prav učiteljske službe. Ko sem dobila dekret o nastavitvi, mi je bilo prav čudno. Nisem si bila na jasnem, ali bi se veselila, ali ne, tako silno tuje mi je bilo vse, kar me je čakalo v bližnji bodočnosti. Kje je že bila vsa papirnata učenost iz šole! Pustila sem jo med bučanjem tovarniških strojev, razblinila se mi je v neštetihih dolgih urah, ki sem jih preživela med sivimi zidovi v napornem delu, tako da nisem bila več brezposelna učiteljica, ko sem zaprla za sabo vrata tovarne, ampak samo človek, ki z napeto radovednostjo in rahlim trepetom gleda druga, zaprta vrata, kaj mu bodo novega odkrila. S tako pripravo sem morala z vso naglico pobrati svoje stvari in odriniti neznanemu življenju naproti...

Pripravniška plača se mi je zdela v začetku čisto lepa. Saj otrok srednjih uradniških slojev ne vidi za karibodi par stotakov sku-

paj. Zato sem se zdela sama sebi bogata. In res mi je prva leta bila še kar dovolj. Res, ko bi bila navezana samo na plačo, bi mi tudi trda predla. Imela sem pa precej prihranjenega denarja, s katerim sem krila izredne izdatke. Z obleko sem se že tudi prej dobro oskrbela, da jo deloma še zdaj nosim, popravljam, obnavljam, prenavljam, samo da mi ni treba delati radi nove obleke tudi novih dolgov. Tako je torej šlo še čisto lepo. Če danes gledam svojo skromno, a za mene bogato in vredno knjižnico, ki sem si jo počasi nabavljala v prvih 2 letih službe, se mi stori milo ob misli, da si že precej časa ne morem kupiti niti ene knjige. Če pa si naročim potrebno revijo ali časnik, da ne otopim, pa si moram naravnost od ust pritrgeti. — Prihranki so bili izčrpani, obleka ponošena — pričeli so se hudi časi. — Pa kaj bi govorila o tem. Kdor je pripravnik, sam ve za to in mnogim je bilo že od vsega začetka takol! Razen tega, da je pripravniška plača res nečuvno majhna, živim še v kraju ob železniški progi, kar mi mnogi tovariši zavidajo. To ima pa svoje slabe strani. Življenjske potrebščine namreč plačujem po isti ceni kakor v mestu, a ne samo to: niti za denar ne dobim kar potrebujem, ker kmetje raje neso v mesto na trg, kakor pa da bi prodali meni za isto ceno. Mnoge potrebščine plačujem dražje nego v mestu, dasi so slabše kvalitete.

Že več ko pet let živim, ožir, sem živela v ugašajočem upanju, da bom dosegla objubljeni dežel — IX, skupino in bom postala človek, nad katerim tudi nadzorniki ne bodo več smeli stresati svoje nevolje. Po 5 letih in 1 mesecu pa me je nebo osrečilo in mi izpolnilo pričakovanje — človeku se res končno zazdi, da morejo biti tu nadnaravnosti moči na delu, da dobiš to, kar ti po pravici gre — dobila sem dekret in denar za IX, skupino. Zato naj bo tovarišica M. K. iz 18. štev. »Učit. tov.« potolažena, ne bo ji treba kot pripravnici prositi za pokoj, njen čas za pre-

nimamo ničesar. Ti potrebuješ nove hlače, otroci nimajo čevljev niti tople obleke. Dolžni smo radi selitve na vse kraje. In ti me še vprašuješ, kaj mi je!»

Obrnila se je ter si obrisala solze v predpasnik.

»Ne jokaj, Milena, in malo počakaj. Saj se nas bodo gotovo usmili in nam znatno zvišali plače. Poglej, koliko pišejo vsi časopisi o draginji in o naših neverjetno nizkih plačah. Počakaj, Milena, z Novim letom bo vse boljše.«

»Počaj, počakaj!« se je razburila. »To praviš že štiri leta in potrpežljivo čakaš, kakor Job na gnoju. Počakajte, pravijo vsi! — Toda advokat, trgovec, mesar, mlekarija in Bog ve kdo še, nam pretijo s tožbami. Meni lahko rečeš: počakaj, Milena, potpri. Saj bo prišlo. A oni? Oni zahtevajo in neusmiljeno terjajo!«

Pogled ji je zašel na otroka, ki sta se prenehala igrati in gledala razburjeno mamico. Stela sta k njej in skrila svoji kodrasti glaviči v njena krila.

»Uboga otroka« je dejala »tako mala pa že občutita težo krivice!«

»Poglej, počakaj!« se je razburila. »To praviš že štiri leta in potrpežljivo čakaš, kakor Job na gnoju. Počakajte, pravijo vsi! — Toda advokat, trgovec, mesar, mlekarija in Bog ve kdo še, nam pretijo s tožbami. Meni lahko rečeš: počakaj, Milena, potpri. Saj bo prišlo. A oni? Oni zahtevajo in neusmiljeno terjajo!«

Pogled ji je zašel na otroka, ki sta se prenehala igrati in gledala razburjeno mamico. Stela sta k njej in skrila svoji kodrasti glaviči v njena krila.

»Uboga otroka« je dejala »tako mala pa že občutita težo krivice!«

»Poglej, počakaj!« se je razburila. »To praviš že štiri leta in potrpežljivo čakaš, kakor Job na gnoju. Počakajte, pravijo vsi! — Toda advokat, trgovec, mesar, mlekarija in Bog ve kdo še, nam pretijo s tožbami. Meni lahko rečeš: počakaj, Milena, potpri. Saj bo prišlo. A oni? Oni zahtevajo in neusmiljeno terjajo!«

vedbo še ni prišel, natančno 5 let mora biti težke poti pripravnika, potem boš šele zrela, in če ti kake mesece navrežejo, ne pritožuj se, ampak skloni se kar najgloblje moreš in bodi hvaležna! Da, hvaležna za tiste bore denarje, ki bodo tudi kmalu prenizko odmerjeni, če bo draginja rasla.

Kljub temu, da sem dosegla prvi klin uradniške lestvice, me vendar napadajo črne misli ob perspektivi, ki se mi nudi v bodočnosti. Res, nabavila si bom to in ono, v počitnicah morda malo potovanja, toda če bo to trajalo 4 leta, bodo moje potrebe večje in tudi ta plača mi bo premajhna. Zanimivo je primerjati: kolegica, samo eno leto starejša, je 6 let pred menoj, kar se tiče položaja in to samo radi tega, ker sem imela smolo, da sem bila na učiteljsko 2 leti za njo. Da, tista leta čakanja na službo nam bodo delala preglavico do upokojitve ali morda celo do smrti. — Tako prav dobro razumem one tov. iz višjih skupin, ki se prav tako pritožujejo, ker tudi njihove plače ne dosegajo eksistenčnega minimuma, dasi so višje od naših. Kdaj bo konec teh večnih odpovedi! Vse to, kar učitelja vznemirja, se mu vpleta v njegovo pripravo v šoli, zadržuje njegovo mladino posvečeno delo, ubija njegovo predanost delu in narodu. Najprej brezposelnost, nato življenje, ki komaj zasluži to ime! Ni čuda torej, če gre idealizem že pri najmlajših kaj hitro k vrugu. In vendar so nam vezane roke kljub borbenosti, ki se v nas vzbuja radi nevdržnega položaja ne samo pripravnikov, ampak vsega učiteljstva in drugega uradništva. Roke so sicer vezane, a usta zacnkkrat se niso zaprta, zato govorimo, kličimo, pišimo — morda pa se bodo odprla ušesa, ki so še zaprta pred našimi tožbami in zahtevami! J. G.

Težave pripravnikov

Po dolгих letih brezposelnosti smo se znašli na prvih službenih mestih. Za brezposelnostjo je prišla torej zaželjena pre zaposlenost. Vsak je odhitel za svojo srečo, ko je v časopisih zagledal svoje ime.

Za prvim navdušenjem in veseljem je prišlo tudi razočaranje. Službo si nastopil skoraj nag in bos. Mesece in mesece si računaval in obračal prve svoje kovače, da si se vsaj napol oblekel. Na strokovne knjige in časopise boš moral misliti pač pazneje, ko ti bo mogoče ostal kakšen kovač. Saj se ti skoraj posmehujejo splavarji, ker ti zaslužiš mesečno 900 din, med tem, ko jih on dobi v treh tednih 1200 din, a zraven ima še hrano in pijačo, na katero ubogi pripravnik še misliti ne sme.

Splošne vesti

VABILO

JUU sekcija za dravsko banovino v Ljubljani — odsek za strokovno nadaljevalne šole vabi na posvet vse tovariše in tovarišice, ki delujejo na strokovno nadaljevalnih šolah, ali se zanimajo za te šole.

Sestanek bo v torek, 9. januarja, ob 10. uri dopoldne v prostorih sekcije JUU v Ljubljani, Franciškaška ulica 6.

Dnevni red:

1. Poročila odseka o delovanju strokovno nadaljevalnih šol.
2. Razgovor o bodočem delu.
3. Slučajnosti.

Prvi sestanek, sklican za 2. januar t. l., se zaradi premajhne udeležbe ni mogel izvršiti. Ker so na dnevnem redu važne zadeve, ki čakajo strokovno nadaljevalne šole v bližnji bodočnosti, je nujno potrebno, da se udeleži sestanka vsaj po 1 zastopnik iz posameznih sreskih društev, da bo lahko podal na zborovanju domačega sreskega učiteljskega društva o tem sestanku primerno poročilo.

Luč je počasi pojemala in bila vsa zaka-jena od slabega petroleja.

»Pojdimo spat« pravi Milena. »Petrolej je drag!«

»Jože Počakaj in Milena sta spila čaj, otroka pa skodelico mleka.«

Sli so v mrzlo sobo. Malčka sta med mōlitvijo brbrala o mrazu. Zobje so jima nekaj časa šklopotali; končno sta pa sladko zaspa.

Ko sta legla tudi Milena in Jože, sta nekaj časa v temi molčala. Učitelj Počakaj je računaval koliko sme do prvega biti v trgovčevi knjigi, da bo lahko plačal nekaj na račun upnikom, ki pritisikajo od vseh strani. Končno bi mu moralo ostati še za dva para čevljev, ki jih otroka nujno potrebujeja. — Zadržnil mu je bilo, kakor bi ga kdo z nožem sunil v srce.

Njegova otroka sta se igrala pred hišo s sosedom Tončkom. Tonček oče je kmet. Pa ne preveč premožen. Svojemu otroku je kupil lepe škornje, ki jih je imel ta dan obute. Njegovi otroci pa so imeli na sebi strgane čevlje, Tonček je takoj videl, da imata njegova prijatelja strgano obutev ter jima reče: »Mene imajo moj atek rajši kot pa vaš atek vaju dva. Poglejta, kakšne škornje so mi kupili. Vidva imata pa čevlje popolnoma strgane. Pa pravijo vašemu ateku gospod učitelj. Saj niso gospod, če vama ne morejo kupiti novih čevljev.«

Iz tega premišljevanja ga zmoti Milena. »Jože, ali nam bodo povišali plače?«

»Bodo, Milena!« je odgovoril Jože tiho, da ne bi zbudil otroka. Zopet sta nekaj časa molčala.

»Milena!« prekine Jože molk.

»Kaj je, Jože?« odgovori Milena.

»Kaj boš jutri kuhala?« vpraša Jože s strahom.

Pa še na druge težave naleti. Čez noč postaneš upravitelj. Zopet novi križi, posebno, če so drugi na šoli starejši od tebe. Toda oni gotovo ne vedo, da se nisi sam postavil, ali pa zaprosil za upraviteljsko mesto.

Tudi to še ni dovolj. Moraš še biti tajnik pri vseh mogočih društvih in organizacijah, toda samo po imenu tajnik, v resnici pa moraš voditi vse delo. Moral bi biti: gospodar, živinorejec, predavatelj, režiser, igralec, pevovodja itd. itd. Če pa samo pripomiš, da ne zmoreš vsega, pa že so vsi po tebi, saj si mlad, a med ljudstvom se že širijo razni neupravičeni očitki. Potožil sem tudi nekaterim staršem radi slabega vedenja njihovih otrok. Starši so prišli v šolo in skoraj vpili: »Mi vas plačamo, zato jih vzgajajte vi!«

Dragi pripravnik! Kaj pa za sebe, imaš kaj časa? Kdaj boš čital? Kdaj se boš pedagoško izpopolnjeval in pripravljval za praktični izpit? — Od polnoči do jutra je tvoj čas! Takrat moraš storiti to!

To naj bodo našeti glavni križi učitelja-pripravnika, toda ne smete misliti, da je tožba, ampak iskrena izpoved tovarišem in tovarišicam.

Toda ne smemo kloniti, še z večjim veseljem in podvojenimi močmi delajmo naprej, skrijmo križe in težave in upajmo: »Bo že boljše!« L. H.

Čakanje — obup

Pridružujem se vprašanju, ki ga je navedla tovarišica v »Učiteljskem tovarišu« z dne 7. dec. 1939. pod naslovom: »Vprašanje pripravnice«.

Sem namreč »srečno« dovršila učiteljske l. 1931. Tri leta brezposelnosti je bila prva nagrada. Na prvem službenem mestu sem si zaradi skrajno nezdrave, temne, mrzle in vlažne učilnice v privatni hiši — nakopala bolezen. Zdravje sem morala iskati ob morju. Zato sem se tudi zadolžila.

Sem poročena — mati — s 650 din plače. Dve leti je že poteklo, odkar imam pravico na prevedbo v IX. skupino.

Služkinji, ki je hotela tretjino moje plače, sem bila primorana odpovedati v tej draginji. Od poučevanja, kar je moj poklic, in ostalega dela se resnično prav nič ne oddahnem. Poleg tega ima na šoli ena učna moč že tretji mesec bolniški dopust, zato še supliranje. — In v ves ta, z resnim delom okupirani čas, se privajajo človeku še resne skrbi za obstanek in ga mučijo do izčrpanosti.

Kdo je, oj kje je, ki bi utešil lačne in žejne pravice? Z. N.

Prosimo vse tovariše in tovarišice, da pripravijo kratka poročila, ki zadevajo naše obrtno - nadaljevalne šole.

Odsek za strokovno nadaljevalne šole pri sekciji JUU v Ljubljani.

— Prosta mešča v srezu Dravograd so: Dravograd za 1 učitelja, Remšnik za 1 učitelja in Kapla za 1 učiteljo.

— Upokojeno učiteljstvo ima odslej družabne stanovske sestanke vsaki prvi delavni četrtak v mesecu ob 4. uri popoldne pri Novem svetu — Prešernova soba, Vabljeni vsi stanovski tovariši in tovarišice, da se udeležujejo teh sestankov. Na njih bomo objuvali spomine na našo preteklost v šoli in izven šole ter osvežili spomin na marsikateri veseli, pa tudi težki in žalostni spomin nas samih kot že umrlih tovarišev. — No, vabljeni ste pa tudi aktivni tovariši in tovarišice, da prihajate med nas, da nam poveste kaj novega iz sedanjice dobe, a obenem pa zveste marsikaj iz davnih časov od še živih šolskih kronistov iz učiteljskega življenja prehodne dobe stare v novo moderno šolo. Vabljeni in dobro nam došli!

»Ravnokar premišljujem,« pravi Milena in globoko vzdihne kot bi imela veliko težo na prsni. Čez nekaj časa pa nadaljuje: »Repa in krompir, Jože. To je najcenejše. Otrokomu bo treba kupiti čevlje. In te si moramo pritrgeti od ust.«

Jožek, ki se je že sam mučil, kakor bo prišel do denarja za čevlje, ji je bil za te besede neizrečeno hvaležen. Bala sta se, da bi zbudila z govornjenjem otroka. Zato sta si voščila lahko noč in zaspala. Jože Počakaj je sanjal. Božični večer je. On pa hodi po trdem snegu boš, mimo velikih izložb, ki so polne toplih čevljev. Poleg čevljev pa so v vsakem oknu veliki škornji in na njih rdeči napis: »podačaj.«

Iz vseh strani mu kličejo velike glave: »Počakaj, počakaj, počakaj... Drugod zopet visijo letaki z napisi: »Plaćaj, plačaj... zdaj začuje godbo. Obrne se in zagleda spreved nepreglednih vrst škornjev. Na vsakem škornju pa je nataknjena velika repa. Nekdo prime repo ter jo z vso močjo vrže Počakaju v glavo. V tem se zbudi in čuje, kakor mu žena pripravlja zajtrk.

Hitro vstane in gre v kuhinjo. Žena ga prijazno pozdravi in postavi zajtrk na mizo. Med tem, ko mu odreže kos kruha, mu pravi: »Veš kaj, Jože, mogoče pa bo.«

»Bo, bo!« odgovori Jože in sreba vroči zajtrk. Mileni se pa čudno zdi, da danes še ni znil niti enkrat one neznosne besede — počakaj.

Ko je učitelj Počakaj pojedel svoj zajtrk, je poveznil na glavo klobuk, vzjel pod pazduho popravljene zvezke, pozdravil ženo, naročil naj pazi na otroke, in odkorakal v šolo.

Toda, kaj ga danes moti? Vsaka stopinja, ki jo napravi po pešeni poti proti šoli, mu kriči na ušesa: »Počakaj, počakaj, počakaj...«

Jaz sem zajeceljal nekaj o predpisih, vzornih učnih načrtih in demokratizaciji šolstva. Globoko in presunjen me je pogledal in odšel. Tiho so odšli za njim, kakor da je pogreb.

Nedelja, dne 19. oktobra n. l. Potem smo imeli obravnavo žamud. Kmet Sirota je prišel v zadevi sina Jurija, ki sem ga po 14dnevni odsotnosti klical v šolo.

Bil je jezen, ker smo izvajali uporabno kmetijstvo na županovi njivi in ne na njegovi, zato me je krepko nahurlil. Ponižno sem se zagovarjal, da je bila moja dožnost otroka klicati v šolo. Odbor me je končno kaznoval z odvzemanju plače za en mesec, ker ne vršim službe v kmetskem duhu in po demokratičnih uredbah.

K sreči sem nekoliko bolan. Mislim, da bom kmalu umrl.

Duje Budak.

Krajnik:

Učitelj Jože Počakaj

Gospod Jože Počakaj je učitelj v oddaljeni hribovski vasi. Ima družinico. Dva vesela fantka, ki ga stalno vlačita za zakrpane hlače, se igrata volka po majhni kuhinji. Zunaj tuli okoli oglov močan veter in naznanja prihajajoče božične praznike. Žena se suče okoli štedilnika in nalaga drva, da bi čimprej skuhal čaj za svojega Jožka. Med delom je večkrat pogledala na zakrpano možovo obleko in na razposajena malčka ter večkrat globoko vzdihnila. Jože Počakaj, ki je pripravljval šolske zvezke, jo sočutno pogleda in vpraša:

»Kaj ti je, Milena?«

»Kaj bomo počeli Jože?« mu upade žena v vprašanje. »Božični prazniki so tu. Mi pa

— Članstvu Podpornega društva državnih in banovinskih uslužbencev dravske banovine sporočamo, da je pristojna oblast odobrila nova društvena pravila, sprejeta na zadnjem izrednem obnem zboru. Društvo se sedaj imenuje »Tovarišstvo, podporno društvo finančnih uslužbencev v Ljubljani«. Nova društvena pravila so sedaj dotiskana in se pravkar razpošiljajo članstvu hkratu z novo sprejetimi pravilniki. Oni člani, ki so spremenili in še niso javili društvu svojih novih naslovov bivališč, naj to store nemudoma, da jim bo mogoče poslati nova društvena pravila. Društvena pisarna, ki sedaj posluje v hiši nad kavarno Evropo, Tyrševa cesta 15/II., se bo z začetkom februarja t. l. preselila v hišo zavarovalnice »Croatia«, Selenburgova ul. 4/I.

— Novo zbirko mladinskih pesmi za vse vrste šol je izdal Slovincem dobro znani skladatelj Ivan Matetič - Ronjgov. V zbirki, ki ima naslov »Čakovska - primorska pjevanka«, je 128 enoglasnih pesmic, primernih za nižjo stopnjo pouka. Zbirka stane samo 35 din in se je lahko naročiti pri skladatelju samem (Beograd, Caru Uroša 11) ali pa pri Učiteljskem

pevskem zboru »Emil Adamič«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I.

Osebne zadeve

— **Premeščena sta:** Čok Antonija iz Kočevske Reke v Staro Cerkev in Zvan Andrej iz Turnišča v Dolnjo Lendavo.

— **Premestitve učiteljev (-ic):** Viktorija Svetek iz Marije Snežne v Videm; Zivko Tomšič iz Kostela v Staro cerkev; Sofija Vioda iz Cerklj v Lesce; Ivan Resman iz Toplice pri Novem mestu v Novo mesto; Marija Rant iz Velike doline v Šmarje (Ljubljana - okolica); Marija Žitko iz Domžal na Bled; Jožef Mrak iz Trate in Ferdinanda Mrak iz Št. Urške gore k Sv. Andražu v Slov. goricah; Avgust Leštan od Sv. Trojice v Kostel; Silvester Cerut iz Zaloga v Zg. Tuhinju.

— **Napredovanja:** Irena Jan, učiteljica v Ljubljani, v V. skupino.

— **Upokojitve:** Leopold Levstik, učitelj v Ljubljani.

Kaj vse pišejo o učiteljsvu, šoli, prosveti in JUU

— **Zborovanje okrajnih šolskih nadzornikov iz Slovenije.** Pod tem naslovom je »Slovenec« z dne 29. dec. 1939. objavil poročilo o obnem zboru društva šolskih nadzornikov, ki se je vršil v Ljubljani dne 27. decembra. — Po tem poročilu se je na zborovanju ugotovila popolna soglasnost vseh članov glede načela organizacije kakor tudi glede dosedanje dela odbora. Ta soglasnost je prišla zlasti lepo do izraza pri volitvah novega odbora, pri katerih so bili pri tajnih pismenih volitvah soglasno izvoljeni v odbor naslednji nadzorniki: za predsednika Erjavec Fran, za podpredsednika Drnovšek Fran, za tajnika Rupret Vinko, za blagajnika Grad B., za odbornike pa: Arrigler Anton, Peterlin Al. in Capuder Leon, a v nadzorni odbor so bili izvoljeni nadzorniki: Petje Ignacij, Ločniškar V. in Pestevšek Rih. — Nato so zborovalci sprejeli daljšo resolucijo, ki nosi uvodoma naslednje načelo zahtevo: »Za šolske nadzornike naj se postavljajo učitelji ljudskih šol, ki so se v praksi izkazali za to zvanje tako strokovno kakor tudi moralno sposobne in vredne.«

Mladinska matica

— **mm Vsebinska 5. številka »Našega roda«.** Janko Samec: Zalostni koledniki (pesem), Jan Plestenjak: Herodež, France Bevč: Peter Klepec (nadaljevanje), Bogo Pregelj: Materina duša — sinji cvet, Zdravko Oevirk: Trije kralji (pesem), Rozanov-Smasek: Kaj je doživljal Travka (nadaljevanje), Josip Ribičič: Lukec in sv. Trije kralji (slikopis), Anton Ingolič: Sprehod v Haloze, Ksaver Meško: Mrz (pesem), Miran Jarc: Živali pripovedujejo, Karlo Bajt: Zlata pohorska duša, P. Strmšček: Dva hinavčka, Josip Kržman: Barbare, Danica Gruden: Naš rod (pesem), Viktor Pirnat: Dnevi svetega Tripuna in svetega Blaža na našem južnem Jadranu, Slavko Hotko: Vojne ladje, D. Boljarič: Junaki sinjih višav, Viljem Kunst: Daj nam danes naš vsakdanji kruh, ***: Dobra Ankica in drobna ptičica, Drobne zanimivosti, Mladina piše, uganke itd. Z ilustracijami so zastopani: Riko Debenjak, Marij Pregelj, L. Perko,

Maksim Sedej, Fran Mihelič, Albert Sirk, Niko Pirnat in drugi.

— **mm Ekspedicija 5. številka »Našega roda«** se izvrši že v teku božičnih počitnic, tako da bo list 10. januarja že na šolah. List prejmejo vsi, ki so plačali 4. številko. Zaradi počitnic se dogaja skoro vsako leto, da število naročnikov 5. številke pada. Prosimo cenj. poverjenike, da poskušajo to leto preprečiti. Padec naročnikov pri tej številki nam povzroča veliko materialno škodo. Uredništvo se prizadeva, da je vsaka številka čimbolj vsebinsko bogata in ilustrativno razkošna. Kljub temu, da se je tisk po novem letu znatno podražil in terja list vedno večjih denarnih žrtev, bomo skrbeli, da bo list na višku. Poagitirajte za »Naš rod« in pridobite mu še nove naročnike. Številke, ki so pošle, smo ponatisnili, tako da ima uprava vse na razpolago tudi za nove naročnike.

— **r V kmetijskem radiu** bo v nedeljo, 7. januarja, ob 17. uri predaval g. inž. Rado Lah: Gnojišče, travnik in njiva.

Učiteljska tiskarna

— **t V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru** dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom; knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znanstvene in leposlovne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znanee; merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo; papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. — V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela od najnavadnejšega pa vse do najbolj finega večbarvnega tiska. — V knjigovozni se vežejo knjige, brošure in izdelujejo najfinejša in tudi preprosta knjigoveška dela.

— **t Vsem gg. učiteljicam in učiteljem** priporočila Učiteljska knjigarna svojo veliko zalogo šolskih in pisarniških potrebščin, knjig in dekorativnih keramičnih predmetov.

— **t Najlepša zabava, zanimivo ročno delo**, pri katerem se otroci uče, je zbirka Načrtov za šolo in dom. Načrte je sestavil Vilim Kunst, avtor člankov Za tri dinarje elektrike, ki so izšli v »Našem rodu«. Zbirka obsega 5 elektrotehničnih aparatov: Morsov brzjavni aparat, električni zvonec, indukcijski aparat, telefon in mikrofon.

— **t Prešernove in Gregorčičeve** poezije so izšle v miniaturni izdaji. Lični knjižci se dobijo pri Učiteljski tiskarni po 20 din komad.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev

— **JUU — SRESKO UCITELJSKO DRUSTVO LITJA** prosi, da se mu prijavijo takoj vse tovarišice - članice, ki so poročene z ne- učitelji.

Poročila

+ **JUU — SRESKO DRUSTVO SMARJE PRI JELSAH** je zborovalo dne 16. decembra v Rogatcu, Udeležba 56%. Društveni predsednik tov. Verk je v pričetku izrekel več čestitk, posebej društvu njegovemu podpredsedniku tov. Stefancios k odlikovanju z redom sv. Save. Prisrčno so zborovalci pozdravili predavatelja g. prof. dr. Pavla Strmška iz Celja kot sina bivšega dolgoletnega predsednika našega društva. Predsednik je nadalje poročal o položaju v organizaciji po skupščini v Banja Luki, o akciji za ureditev naših prejemkov in o problemih naših najmlajših tovarišic in tovarišev. Po prečitavanju zapisnika zadnjega zborovanja se je ugotovilo, da je bilo poročilo v »Tovarišju« v toliko pomanjkljivo, da je poverjenica za odsek učiteljic tov. Ahtikova, za Dom učiteljic pa tov. Perinova, Glavna točka zborovanja je bil referat g. prof. dr. Pavla Strmška iz Celja: Med srednjo in osnovno šolo. Njegova izvajanja so trajala skoro dve uri. Dotaknil se je vseh perečih problemov današnje ljudske in srednje šole ter povsod postavil v ospredje otroka in dijaka kot človeka, ki ga mnogokrat niti dom niti šola ne moreta prav razumeti. Svoja izvajanja je ilustriral z mnogimi doživljaji ter prikazal njihovo psihološko osnovo iz vidika mladih, mnogokrat zbeganih duš. Referat je napravil na zborovalce globok vtis in so referenta nagradili z dolgotrajnim odobravanjem. Pri slučajnostih se je osvojilo stališče, da naj članstvo samo pripravi čimveč predavanj in da se k temu delu pritegnejo tudi najmlajši. Radi slabih zvez z vlaki se bodo bodoča zborovanja vršila v Rogatcu.

Rataj Oskar, tajnik. Verk Miloš, preds.

+ **JUU — SRESKO DRUSTVO MARI-BOR-DESI BREG** je zborovalo dne 16. decembra 1939. v Mariboru. Navzočih 76 članov, t. j. 71%.

1. Na področju društva je 23 učiteljev, ki niso včlanjeni v društvu. Večina radi članarine (med njimi 3 pripravniki), nekateri radi osebne užaljenosti, nezanimanja ali se organizacija po njihovem mnenju premalo briga za njihove osebne težnje.

2. Upravni in nadzorni odbor je na svoji seji razpravljal o težkem gnotnem položaju drž. uradnika in je odposlal sekciji primerno resolucijo. Ukrep je bil soglasno sprejet.

3. Tov. Vrane Ernest, ki je poldrugo desetletje bil član našega sreskega društva, je bil imenovan za nadzornika v Laškem. Tovariš predsednik označuje njegovo delo in uspehe ter pomoč, ki jo je nudil vsa leta društvu. Ni nemala njegova zasluga, da je učiteljstvo našega sreza na šolskem polju na taki stopnji kakor je. Na predlog zborovalcev naj pošlje upravni odbor na njegovo poslovilno pismo v tem smislu tudi odgovor.

4. Za poverjenico odseka učiteljic je bila izvoljena tovarišica Šušteršič Justina.

Pri obravnavi vprašanij iz skrinjice se je zborovanje močno razgibalo in so bili med drugimi iznešeni naslednji sklepi:

1. Predsedniki učiteljskih društev morajo biti hrbenica tovarištva in doslednosti. Če hočemo da bo delo organizacije uspešno in večini članstva koristno, se naj noben učitelj najmanj pa predsednik učiteljskih društev poslužuje stranskih poti za dosego boljšega mesta ali drugih ugodnosti.

2. S sedanjim načinom urejevanja »Popotnika« se popolnoma strinjamo in smo z njim zelo zadovoljni posebno mlajši učitelji. Dobili smo list, kakršnega smo želeli. — Zleteti bi bilo, da bi postal »Popotnik« idejni list za šolsko in izvenšolsko delo, a »Učiteljski tovariš« naj ostane last za organizacijska vprašanja.

3. Vodstvo sekcije naj ne dovoljuje, da se v »Popotniku« v posameznih člankih žalijo posebno mlajši tovariši, enako naj se v »Učiteljskem tovarišju« ne omalovažuje s pripombami uredništva mnenje mlajšega učiteljstva — pripravnikov.

4. V odbor za reševanje vprašanij so bili imenovani tov. Kontler, Fabič, Kmetec in Močnikova.

Radi poznega časa je bilo predavanje tovariša Kontlerja preloženo na februarско zborovanje. Na prihodnjem zborovanju naj se na osnovi stavljenega vprašanja zavzame končno stališče napram vprašanju pripravnikov.

Predsednik: Petrovič Simon. Tajnik: Ledinek Miloš.

+ **JUU — SRESKO DRUSTVO MARI-BOR-LEVI BREG** je zborovalo dne 9. decembra 1939. v krčevinski šoli. Od 96 članov je bilo navzočih 77, t. j. 80%, od 19 odsotnih se je 16 opravičilo.

Predsednik tov. Vauda Mirko je otvoril zborovanje in se pred prehodom na dnevni

red spomnil umrlega tov. Cvetka Franca. Opisal je njegovo življenje in velepošrtno delovanje in in izven šole. Zborovalci so njegov spomin počastili s trikratnim: Slava!

Pri obravnavi dopisov je članstvo že ob predsednikovem poročilu o korakih sekcije za zvišanje prejemkov glasno povzdignilo svojo tožbo nad obupnim stanjem, v katerega se pogreza spričo dnevno naraščajoče draginje, zlasti še tu v obmejnem srezu, za katerega ponovno zahteva drugi plačilni razred, zvišanje prejemkov v smislu spomenice sekcije, enake plače poročenim učiteljicam, redno napredovanje in vse skupine, zlasti napredovanje naših najbolj trpečnih pripravnikov ter ostrejšje ukrepe proti kopičenju življenjskih potrebščin in naraščanju cen! Predsednik je nato podal sliko situacije v JUU, njega delu in naglasil, da svojo stanovsko organizacijo ocenjujmo po delu in ne po uspehih, ki pač niso v njeni kompetenci! Tov. Andrejčič je pojasnil, kako so predmetne občine Maribora dosegle drugi plačilni razred. Tov. Sarđoć in Gorupova sta glede ureditve kuriva poročenih učiteljic stavila ponovne predloge, istotako glede izplačanja zaostale in tekoče stanarine. Tov. Lešnik je opozoril na morda nepravno utemeljevanje zahteve drugega plačilnega razreda, na kar mu je tov. predsednik prečital tožadavno zadnjič sprejeto resolucijo.

Pri poročilu društvenih funkcionarjev je tov. Horvat javil, da radi obolelosti prejšnjega blagajnika še ni prevzel blagajniški spisov; tov. predsednik želi, da se to čimprej izvrši. Pred zborovanjem je bil osnovan odsek učiteljic, predseduje mu tov. Setine Jasna. — Pred prihodnjim zborovanjem se sigurno sestane obmejni šolski odsek.

Tov. predsednik pojasni, da je dne 26. novembra 1939. učiteljskim zborom vseh naših šol postal 2. krožnico, da jih tako v glavnih potezah informira in pripravi za vsako zborovanje, ki tako naj bo naš skupni delovni in odgovornostni forum! Med drugim se je v tem smislu danes v anketnem razgovoru razpravljalo o vprašanju: Sedanji učni načrti in kmetijski pouk na višji ljudski šoli. K besedi se je javilo več tov., med njimi tudi priznani strokovnjak in praktik tov. nadz. Močnik Peter. V svrhu redakcije glavnih sklepov in stališča k temu in ostalim vprašanjem glede kmet. pouka v ljudski šoli, o katerih slede razgovori še prihodnjič, je na predsednikov predlog bil izvoljen poseben redakcijski odbor, ki bo zadevno poročilo predložil sekciji.

Po predlogih je zanimivo poročal o UD v Mariboru tov. Lovše in zlasti zainteresiral članstvo za zalogo slik in zemljevidov. Sprejeti so bili sledeči predlogi:

1. Ponovna prošnja sekciji za posredovanje pri pristojnih ustanovah, da božična akcija z darovi ne izpusti nobene šole v obmejnih srezih! S tem v zvezi je bila izražena tudi neka želja glede UT.

2. Glede pritegnitve učiteljstva k sodelovanju pri bodoči ureditvi slovenskega šolstva se pridružujemo predlogu društva Maribor-delni breg z dostavkom, da je ob tej ureditvi posvečati posebno pažnjo potrebam in zahtevam obmejnega šolstva!

3. Učiteljstvo bo sporočilo ovire za osnovanje nadaljevalnih šol v obmejnih krajih.

4. Učiteljstvo pozdravlja razpis ministrstva prosvete glede dajanja nagrad za napredovanje in namestitve in pričakuje strogo kaznovanje prizadetih, njih odstranitev z morebiti odločilni ali vplivnih položajev in objavo njihovih imen v »Prosvetnem glasniku«...

5. Stanarine poročenim učiteljicam je v celoti izplačati v proračunskem letu 1940/41.; v kolikor tega niso stavile v proračun občine, naj stavi to banovina. Tekočo stanarino pa je redno izplačevati kot ostalemu učiteljstvu.

6. Prihodnje zborovanje bo 10. februarja 1940. Pripravimo se na razgovor: Kaj govori in kaj proti posebnemu kmetijskemu pouku v ljudski šoli? Naša zadevna izkustva in mnenja.

Predsednik: Vauda Mirko s. r. Tajnica: Rečnik Ivanka s. r.

Novosti na knjižnem trgu

— **k Angel Kraljičev:** Pri ognjišču. Zbirka bolgarskih narodnih pravljic in pripovedk. Prevedel Alojzij Bolhar. Z originalnimi slikami opremila bolgarska umetnica Neva in Nikola Tuzuzova. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1939. — Cena vezanemu izvodu din 35.—. Prvi korak v zalaganju prevodov iz bolgarske mladinske književnosti je naredila Mladinska matica z založbo »Pir-hov«. Kraljičeva »Pri ognjišču«, je torej druga mladinska knjiga, prevedena iz bolgarsčine. Na 120 straneh vsebuje 36 zelo mičnih in bogato ilustriranih pravljic, primernih za naše najmlajše.

Gostilna Košak slaščičarna
LJUBLJANA — PREŠERNOVA ULICA
Prvovrstna kuhinja — Izbrana vina vseh vrst, za na dom din 1 ceneje — Bogata zaloga slaščic in daril v slaščičarni — Sprejemajo se vsakovrstna naročila